

Tenere oppositum, dicit enim, quod licet ex confessionis reuelatione non posset iudex procedere: at si inde oriretur infamia, posset vtique; sed magis placet sententia Soti.

DUBIUM X L.

*An quando proceditur via inquisitionis, sit
infligenda pena integra.*

Prima conclusio. Quando proceditur via inquisitionis secundum ius canonicum, non est peccator regulariter tota iuri pena puniendus, sed per indicis discretionem pena moderanda est secundum personam, & delicti circumstantias. Ratio, quia tunc non est pars, quae compellat iudicem, & ideo benignius debet agere. Item, quia solum est vindicta publica, & non satisfactio priuata. Ita habetur expresse cap. inquisitionis, de accus. & docet Sotus lib. de secreto, memb. 2. quest. 6. dub. 1. in Sylvestr. inquisitio. q. v. ultima. D. Anton. 3. patr. 9. cap. 7. §. 6. Anton. Gom. tom. 3. var. refol. cap. 1. num. 51. Nauari. cap. inter verba, corol. 48. num. §. 1.

² Secunda conclusio. Aliqua tamen sunt delicta, pro quibus eadem, vel fere eadem poena est infligenda, ac si procederetur via accusationis: vii: inimonia, homicidio, & in aliis, ob quae incurritur irregularitas, vel priuato beneficio, priuatur quis beneficio, & incurritur irregularitas, iure per viam accusationis, sive inquisitionis procedatur. Pater ex d. cap. inquisitionis. Soto, Sylvestr. D. Anton. ubi supra. Idem dicitur, quando crimina sunt notoria, & etiam quando reus fatetur crimen: tunc enim poena ordinaria debet puniri. Innocent. cap. qualiter 2. de accusat. Nuauarr. & Anton. Gomez ubi supra.

³ Ultima conclusio. Secundum ius civile, licet procedatur via inquisitionis, si plene probetur crimen, infligatur pena integra, ex l. 2. C. de abolendis. Sic plures, quos sequuntur Anton. Gom. & Naur. ibi.

DVBIVM XLI.

Quæ probatio requiratur ad puniendum per
viam inquisitionis? Item, quæ forma, & so-
lemnitas sit seruanda in via inquisitionis.

Quod primum dico primum, quod quando procedit contra laicos, vel clericos seculares, in causis grauibus, & ad graues penas, requiritur legitima probatio necessariae concludens. *L. seist. C. de probat.* Item etiam, quando proceditur contra religiosos in causis grauibus, & de criminibus notabilibus, requiruntur legitima, & exacta probatio, ex *can. lict. Heli. de finon.*

DVRIVM XLII.

An peccata publica sint necessario publicè punienda.

In hac conculsione certum est, Prałatos tenaci
peccata publica publicè corripiere. Ratio, quia
tenentur bono communì consulerè, & scandalum
populi sedare. Pater 1. ad Tim. 5. *Pecccatum eorum
omnibus argue, & ex cap. si peccaverit, 2. q. 1. & cap. 1.
de penit. & remitt. ita Sotus memb. 2. q. 4. confisi.*
Nuaruit. *cap. inter verba. corol. 5. n. 6. q. 9. & 10.* Sed
nota Sotus alterare intelligi per publica delicta,
notoria notorietate facti. Alia autem (inquit) li-
cet infamia laborent, non sunt continuo publicè
corripienda. Sed Nuaruit. corol. 6.2. n. 66.5. dicit publica
ad hunc effectum esse notoria, vel famola, &
ratio est, quia quando est infamia delicti, generatur
scandalum, cui tenentur Prałati occurrit.

At verò dubium est, an personæ priuate saltem ex charitate teneantur ad publicam correctionem. Durlex est contra.

Prima tenet, etiam personas priuatas teneri publicè reprehendere peccantem publicè, & in conspectu populi, ut aliorum scandalum confundantur; cum hac tamen moderatione, quod si peccatum publicè commissum non est immediate contra diuinum honorem, non tenetur ad id cum notabilis damno; si vero sit immediate contra diuinum honorem, vt blasphemia, quo grauita laderet diuinum honorem, unde adstantes ansam Deum contempnendi fumerent: tunc etiam cum graui danno tenentur publicè reprehendere. Hanc affirmat Sotus ab appr., & confirmatur ex Conc. Lateran. sub Leone XI. vbi dicitur, quod si audientes blasphemos, tenentur illi grauita obiurgare, & iudicari seculari, vel Ecclesiastico intra triduum denunciare. Idem docet etiam Sotus lib. 1. de nat. & grat. cap. 22. vers. dicamus, & lib. 2. de inf. quafi. 3. art. 1. c. vers. hoc tamen.

Altera sententia tenet, non esse peccatum mortale in priuatis non corrigit publicè peccatores, vel blasphemos publicos, quia aliter scandalum consulere possunt: tum quia correctio, qua ad commune communem ordinatur, Praetorium est, vi docet D. Thom. *supradict. 3. 5. 4. 7. 3.* Hanc tenet latius probans Nauar. *cord. 5. 6. n. 6. 1. 0.* docet tamen idem Nauar. sum. Lat. *cap. 1. 2. n. 3.* teneri faltem fecit corrigere, licet non effet spes exaudita, sed de hac re late dixi lib. 2. *summae cap. 3. 2. n. 4. 6. & 47.*

CAPVT IV.

De reo.

Multa, quæ hic dici possent de reo, partim
dicta sunt *súspicio* cap. 3. *de iniquis*, partim
lib. 3. siamma, *cap. 6.* & *7.* & alia, quæ ad pertin-
tiam *appellacionem* pertinent, tractata sunt *hoc eod.lib. 3. cap. 1.*
vbi latè diximus, quando licet reo *appellare*, &
judicari illam admittere, & ad illud tenacur; quare
folium hic descendat refutant, quæ sequuntur.

S V M M A R I V M.

- D V B I . *An reus accusatus possit licet petere ab accusatore, ut ab accusatione desistatur, etiam dato suo ab hoc pretio.*

 - An licitum sit appellare ad superiorum, eo quod habeat contrariam opinionem, vel quia factore aliquo dicitur differentiam, vel mitius puniet.*
 - An reus, contra quem extant legitimae probationes, possit torqueri, ut se factetur, negetur ei appellatio.*
 - An proprium confessus crimen appellare possit.*
 - De tortura rei.*
 - Quid requiratur, ut reus possit in carcere traduci.*
 - An licet damno iuste ad mortem, si possit fugere, non illata vi crudelitas, nec effringendo carcere, vel rumpendo vincula, effigere et carcerebus? & similiter an alii vincis iuste, qui nec moritur, nec corporali supplicio damnati sunt, licet fugere.*
 - An vincis non damnatus, nec damnandus ad panem sanguinis, vel muriationis, sed aliara punitio, aut ad debita solvenda, vel panam pecuniarum, possit licet fugere.*
 - An licet reo carcere effrigere, vel perforare, vinculaque disfringere, vi sic effugiat.*
 - An licitum sit confidere vincis, ut fugiant, vel effringant carcere, vel vinculari rumpant, & ad id open prestatore.*
 - An Religiosis licet fugere a carcerebus suorum Prelatorum.*
 - An damnatus ad carcere perpetuam, vel temporalem fugere possit.*
 - An reus damnatus ad mortem, qui potest esse carcerebus fuger, tenetur ad id, vel possit in carcerebus manere.*
 - An reo damnato ad mortem famis, licet abstinere a cibis.*
 - An licitum sit reo obedire ministris iustitiae, ascendendo locum supplici, & alia familia faciendo.*
 - An vincis, qui promittit, vel iuravit se rediutum ad carcere, tenetur redire.*
 - An condemnatus iuste possit iudicii, vel ministris iustitiae resistere, & quid de innocentie damnato, tamen iuxta allegata, & probata.*
 - An damnatus ad trivium licet fugere.*
 - An damnatus ad exilium, qui bona anni parte latenter intra locum a quo exularunt, peccent mortaliter.*

intendit ac accusatice, & ex consequenti dantem aliquid ei, ut deficiat. Ita D. Thom. *supra quasf. 6.8. art. 5. corp. & ad 3. Tabien. verbo accusatio, num. 7. & verbo translatio, num. 2. Auctil. verbo accusatio, num. 1.2.*

Hoc etiam dubium late tractant Sylvestri, verbo *accusatio, quasf. 1.1.* & Nauart, cap. 2.5, num. 3.1. & 3.2. vbi late tractant, in quibus causis possit deficere.

Sed breuius, quod ad praesens attinet, sit

Prima conclusio. Tunc tantum peccatum est ab accusatione deficere, & ex consequenti hoc petere ab accusatore, quando accusatio erat de crimine recipiente permissione, quod tenebatur accusatio. Ratio, quia cum tale crimen probare possit, & accusare tenetur, non potest libere ab accusatore deficere, tenetur enim bono communis confusione. Ita Sotus lib. de figiliis, membr. 2. quasf. 5. consil. 5. & lib. 5. de inf. quasf. 5. art. 3. ad 3. & sic explicat D. Thomam, idem Sotus membr. 2. quasf. 7. sine.

Secunda conclusio. Si acculacor accuset in causa propria, tunc absque illa culpa potest ab accusatione deficere, & reus potest id ab ipso petere, etiam pretio ad oblatio. Ita Sotus *obi capr.* & patet ex praxi recepta. Ratio, quia vniuersitate liberum est iuri suo edere, ac propriam iniuriam remittere; & hoc est pretio estimabile.

Tertia conclusio. Supremus Princeps potest iusta de caula, & modo circa scandalum fiat, vel a principio abolere accusationem, vel impetrare accusatorem, ne illam prosequatur, siue accusatio sit de iniuria publica, siue de priuata, dummodo alia via restituuntur damnis, vt valde necessarius Reipublica: patet, quia talis Princeps potest in lege dispensare, & expedit tunc bono communis, vi dispenset. Ita Sotus *ad concil. 5. & Caetan. 2. 2. 9. 6. 8. circa art. 5.* & vterque addit, hoc non potest indicem inferiorem nisi iuxta Caetanum ex epulegia, vbi ad Principem non esset recursum.

D V B I V M II.

An licitum sit appellare ad superiorum, eo quod habeat contrariam opinionem, vel quia factore aliquo dicitur differentiam sententiam, vel mitius puniet.

G Ita prima conclusio. Quod de factore aliquo dicitur.

DVBIVM L.

An reus accusatus possit licetē petere ab accusatore, ut ab accusatione desistat, etiam dato sibi ob hoc pretio.

Varij sunt diciendi modi, quidam dicunt accusatorem peccare mortaliter, qui in causa criminali potens legitimas probationes afficeret, ac calculatione defisit, quia in tempore publicam delinquit, cuius boni expediens est criminum punitoriat in causa iusti posse libere defiseri, quia ibi tantum intendetur acquisitionis iuris ipsius actoris: at iuri sui quis renunciare potest, Ita D. Anton. 2. psalm. 1. anno 19.8.6.

Th. Sanchez Consalmeral, Tom. II.

SIT prima conclusio. Quando sententia inferioris iudicis dubitatur an sit iusta, vel an sit late secundum probabilitatem sententiam, licet appellare spe obtinendae aequioris sententiae. Ratio, quia finis tunc licitus est, & sententia non est clara, nec certum, quod iusta sit. Ita Sotus lib. 5. de iust. quist. 9. art. 3. ver. sed & circa, & quidam retentiores doch.

Secunda conclusio. Quando reus certò cognoscit iustę esse, condemnatum, & secundum probabilitatem sententiam, non licet appellare. Ratio, quia si iniuria iudicii iustę condemnanti, & ab illo causa eius differunt sententia, & reipublica ad quā maximè spectat puniri delicta. *Sotus ibi*, dicens esse peccatum suo generis morale. *Corduba quies*, 69. & multi juniori Magistri. Imò talis teneri restituere omnia damnata, *Nauart. ibi*, & prefaci Magistri. Et quid si peccatum mortale appellaretur?

*in mortale apparet
T. 3. nos*

non ex confidentia causa iusta, sed ad differendum sententiae executionem, docent D. Ant. 2. p. iii. 1. cap. 1. 9. 6. fine. Naur. cap. 3. n. 39. Angel. verb. appellat. 1. 5. Alcozeti in summa. cap. 2. 6. vers. 1. dicitur. Cordub. cap. & alij. Diecunt tamen quidam recentiores docti intelligi in ciuilibus, nam in criminalibus appellare cum spe aliquis remissione pena, maxime ad arbitrium sui Aduocati, non statim est dammandum ad mortale. Dicunt etiam alii iuiores Magistri, quod licet appellare non licet ubi sententia est iulta; ut supplicare ad eundem iudicem in supremis tribunalibus fas est, ut tempore rigorem, & placet utraque limitatio.

D V B I V M I I L

An reus, contra quem extant legitime probations, possit torqueri, ut se fatetur, negetur ei appellatio.

D V PLEX est sententia.

Prima dicit id licere. Ratio, quia alias sequentur graue reipublice dannum, si haec via non tollerentur occasiones iniuste appellandi. Hanc tenent Bald. Alex. Immola, quos refert Anton. Gom. & Naur. ubi infra, & hanc sententiam tribuit Naur. Magistro Soto lib. de foro, memb. 2. q. 7. sed non dicit eam expresse, sed tantum dicit ibi vers. 6. & postremo, coniunctum per legitimam testimonia, non posse criminaliter dannari, donec confiteatur. Unde aperte sequitur, posse secundum ipsum torqueri, ut confiteatur, ut vel sic dannari possit. Gregor. Lop. 1. 20. vers. 7. sicut. 9. part. 2. dicit forte illam legem facere huic sententiae; sed nil definit ipse.

Secunda sententia tenet, id non licet. Ratio,

quia tortura inuenta est in defectum probationum.

Item, quia ius illi concedit in eo cau lo appellacionem neget. Item, quia expresse cauetur in iure, ne tortura adhibetur, nisi quando legitimis probationibus veritas constare non potest. 1. editio, vers. 1. ff. quae. & 1. in fine, sed. iii. & 1. quod. C. de quod. Ita tenent Curtius, Angel. Ioan. Ignetus, Arminensis, Andreas Uetmia, Hippolytus, Ludou. Carter. quos refert, & sequitur Couar. lib. prael. cap. 2. n. 5. dicens esse fallaci, & manifeste iniquam sententiam oppositam. Item tenent plures, quos refert, & sequuntur dicentes esse communem sententiam, Anton. Gom. tom. 3. var. 1. 3. n. 20. per sonor., & maxime in fine illius numeri, & Naur. cap. inter verb. corol. 6. 4. & num. 7. 1. sicut ad 77. Iulius Clarib. 3. recepi. sentent. 5. fine. 6. 4. Sit.

Prima conclusio. Coniunctum taliibus potest op-

tine torqueri ad detegendos socios criminis in ciuilibus, quibus potest quis interrogari de sociis. Con-

clusio est certissima. Ita Iulius Clavis, & Couar.

59. ubi supra.

Secunda conclusio. Reus coniunctus si torqueatur, tenetur sub culpa mortali respondere veritatem. Ratio, nam est inique torqueatur, ut iuste interrogari. Ita dicens esse conclusionem certissimam Couar. ubi supra. Salzedo prael. crim. cap. 11. 6. & aliqui recentiores Magistri.

Tertia conclusio. Nullo modo licitum est iudici torqueo reum coniuctum hac sola de causa, ut si confiteatur, appellatio auxilium auferat. Ita

D octorum secunda sententia, & patet ex funda-

mento eius.

Quarta conclusio. Si reus sic coniunctus confiteatur crimen tormento, talis confessio est nulla, licet postea tam ratificet; quare ea non obstante potest appellare. Ratio, quia confessio talis est per iniuriam exorta, & ex his, que ipse index per iniuriam extortus, procedere nequit. Anton. Gom. ubi supra, & ead. cap. num. 25. vers. quinto infra, & plures alii, vt habes supra cap. 3. de inquisitione, dub. 1. 3.

Quinta conclusio. Licet quidam, quos refert Couar. & Anton. Gom. concient, quod si reus coniunctus torqueatur, & neget delictum in tormento, sit abfoliendum, quia probations, que contra eum existabunt, ceteruantur, & eliduntur: ut probabilius est non amittere vim probations; tum quia vtile non vitiat per inutile. l. 1. 8. sed si mibi. ff. de verb. obligat. Item, quia alias in potestate iudicis ignorantis esset reum culpabilem a legis pena liberare, & sic res publica detrimentum pateretur. Ita Couar. d. n. 5. in fine prima conclusionis, Anton. Gom. d. n. 20. versellus adiudicandam, Olanus in concordia iuris, litera T, verbo tortur, num. 29. Auendaio in Dictionario T, T, verbo tortura, conclus. 12. Gregor. Lop. 1. 26. tit. 1. part. 7. vers. n. 1. l. 1.

Vltima conclusio. In aliquo cau posset prior 8 sententia supra posse admitti, & scilicet quoties index ex circumstantiis videbit reum ita coniunctum esse, ut reipublica expediat statim non admissa appellatione publice puniri, & ipsum inique, ac per calumpniamolle confiteri veritatem, ut appellatione proposita differat iustam criminis panitinem: tunc licet potest eum torqueare, ut vel sic confiteatur scelus, & negata sibi appellatione dannetur. Ita Naur. d. num. 7. 4. & videtur approbare Couar. ubi supra, & multi docti Magistri, intelligendo, quando alias sententia erat iustissima, & non habebant causam appellandi.

D V B I V M I V.

An proprium confessus crimen appellare possit.

CERTUM est, coniunctum taliibus simul, & con-
fessum non posse appellare, tam in ciuilibus,
quam in criminalibus; quare audiendum non est
a iudice sententiam pronunciante, nec ab eo, ad
quem appellat. l. 1. C. quoniam appell. non recip. & ibi
omnes, teles Couar. lib. prael. cap. 2. 3. n. 5. initio con-
clus. prima. ubi alios refert pro hoc, & idem tenet
ipse ibi, & in fine illius conclusionis, assertum Decimum
hoc limitare, nisi coniunctus, & confessus aliquam
causam exponat appellacionis, ut confessionem
fuisse factam ex erro, vel testes falsum deposu-
isse; sed Couar. dicit hanc limitationem non esse
vero consonam. Sit.

Prima conclusio. Confessus tantum, etiam si te-
tibus coniunctus non sit, nec in ciuilibus, nec in
criminalibus regulariter ad appellandum admittitur.
cap. 3. n. 5. fin. antem, de appell. in 6. & tenent plures, quos
refert, & sequitur Couar. d. n. 5. conclus. 2. dicens, se-
cundum omnes illos esse hoc intelligendum, nisi
confessus exponat causam exprimere, que appellatio
iustificet, tunc enim admittenda est.

Nota circa hoc vsum forentem apud Hispanos,
& ferè toro toro Christiano haec tenus obtinuisse,
vt in ciuilibus, quoties corporalis pena est
infingenda, appellatio non admittatur ad exequitionem
penae impediendam, siue quis damnetur
ex propria confessione, siue testibus tantum fuerit
coniunctus.

Lib. VI. Cap. IV. Dub. V. &c. 221

coniunctus. Ita refert Couar. ibi, dicens se non posse probare hunc vnum, nec iure probari posse.

Secunda conclusio. Aliqua sunt crimina, in quibus appellatio non est admittenda, siue quis fuerit tantum profulus, siue coniunctus tantumque referuntur l. 2. C. quoniam appellatio non recip. & l. 1. 6.
tit. 1. 2. part. 3. ita Couar. ubi supra, addens in omni
caula eum, qui ex confessione damnatus fuerit,
etiam si non audatur appellans a iudice inferiori,
audiendum tamen esse a iudice superiori, ad quem
appellavit. Ita etiam tenent plures, quos refert
ib. Couar.

D V B I V M V.

De tortura rei.

I At de haec re supra cap. 3. de inquisit. dub. 1. 6.

Llegimus, nunc hic duo disputanda supersunt.

Alterum est, an eo cau, quo noua non superternum indicia tunc enim certi est posse repeti torturam, ut ibi dixi, verum indicia priora, ex quibus tortus est, erant grauiissima, & virginia, non posse iterum torqueri? Communis sententia docet non posse, pro qua plures refert Ant. Gom. tom. 3. varia. c. 1. num. 26. Idem cum communi sententia Sarmiento lib. 1. fidei. cap. 1. num. 2. At Anton. Gomez, cum Bart. & Saliz. tenet posse iterum torqueri; sed communis sententia amplectenda est.

2 Alterum est, an reus, qui in tormento fassus est delictum, & postea daedalus ad ratificandum, negat, posse iterum torqueri. Respondetur affirmativa: tunc quia indicia non videntur purgata, nec sublata ratione negationis subsequuntur, tunc quia si isto calu tortura non posset repeti, materia tortura est effusa frustra, quia sciens non posse iterum torqueri, semper negaret post torturam, & nunquam ratificaret. Ita tenent plures, quos refert, & sequitur Anton. Gomez ibi, & idem disponit l. 4. fine, tit. 3. part. 7.

3 Sed quid si iste reus iterum tortura confiteatur delictum, & postea daedalus ad ratificandum negat, an posse iterum torqueri. Anton. Gomez ubi supra, n. 27. dicit non posse ultra tertiam vicem iterum torqueri, ne forte tormentis reus perimatur. Facit pro haec re Simanc. lib. infinit. 6. num. 7. 5. ff. 76. vbi cum aliis quibus docet plus quam bis torqueri posse neminem. Et haec sententia est veterior.

D V B I V M VI.

Quid requiratur ut reus possit in carcere trahi.

Nota primò, requiri, ut recte & realiter constet delictum, ut homicidium, esse commissum. Quare dum denunciarum delictum, vel accusatum, iudex personarum est iterum, vel saltu missurus officiale suum cum tabellione publico, ut conferat delictum esse commissum. Ita Anton. Gomez tom. 3. varia. c. 9. num. 1. referens plures auctores, & textus.

2 Secundò postquam constiterit delictum esse commissum, receperit ei iudex summariam informationem, quia per depositionem testimoni proponatur, quod sit commiserit delictum. Quare summa delicti informatione necesse est, ut praecedat capturam. Ita Anton. Gomez ibi, plures referens

Th. Sanchez Consiliorum moralium. Tom. 1. I.

textus & Doctores, Bern. Diaz prael. crim. cap. 1. 20. Simancas lib. infinit. 17. 1. 1. Gregor. Lopez part. 7. tit. 2. 9. 1. vers. 2. luego, & in tali summaria informatione non debet reus citari, quia instruetur, ut futureret. Ita Anton. Gomez, Gregor. Lopez ibi, & docetur part. 7. tit. 2. 9. per totum.

Tertio nota, quid sit ista summaria informatio, ut reus possit capi: dicitur enim summaria, quia ad illam faciendam sufficit vnu testis, licet alias inhabilis, vt minor, seruus, consanguineus, &c. infans, non tam sufficeret ipsa pars offendita, quia in causa propria nemo est idoneus testis, L. znicia, C. ne quis in sua causa. Ita Anton. Gomez d. n. 1. vbi limitat hoc, nisi pars offensis hoc dixerit in mortis articulo; tunc enim sufficit eum dictum ad capturam. Hoc idem afferit ipsem Anton. Gomez codem tom. 3. cap. 1. 3. num. 16. vbi ad latissimum probans, & plures referens, talem confessionem defuncti non sufficeret ad torturam, licet defunctus esset vir bonae opinonis, & famae, & ille, contra quem sit confessio, sit vilissimus, & infamis, l. 1. quis in gravi, & si quis moriens, ff. ad Silan, que lec hoc expreſſe probat, quamvis Angel. de Petrus & Hippolytus, quos ibi refert, dicant sufficere talem defuncti confessionem ad torturam, quando defunctus erat bona conditionis, & famae, & delictum per alios venimuriter probari negavit; sed hoc reprobat Anton. Gomez d. n. 6.

Quarto nota, quid licet regulariter sat sit summaria informatio ad capturam: at in criminalibus, propter quia si quis coniunctus in carcere, in gravis lequitur ipsius infamia, ut criminis heretis, non id sat est ad capturam, sed oportet sufficiens ad eam rem probatio antecedat. Simancas ubi supra, n. 1. & 2. late probans, ac plures referens. Nota tamen aliquos dicere quid si captura a principio fuit illicita, si postea appareat delictum aliud, nequit pro illo retineri. Sic Salzedo prael. crim. 4. cap. 1. A. & Bart. & alios. Sed contrarium est vetius. Sic Gregor. Lopez part. 7. tit. 2. 9. 1. vers. 2. luego, Sozinus consil. 1. 3. fine, agit in diuerso cau Lopez ab eo, quem tractat Salzedo, & ita vtrique sententia videtur vera Consule Bartolum. Quia vero matritate sit facienda informatio, quando Clerici capiuntur, vide infra, vbi de ordine procedendi contra regularem dub. 2.

Vltimo nota ex Anton. Gomez tom. 3. varia. cap. 9. n. 3. vbi plures & leges, & auctores ad hoc refert, quid licet regulariter nemo possit capere delinqentem propria autoritate, nisi iudex vel alias de mandato eius, at si reperiatur delinqentis in flagranti delicto, potest ipsum capere quius officia, & dicere ipsum ad indicem: immo & pars offensis, & ille cuius interest, imo quilibet priuatus de populo. Hoc autem limitat Florianus de delicto p. 1. 1. 6. quod accusare potest quilibet priuatus, iuxta supra dicta c. 1. vbi de accusatione: non autem in delicto priuato, quia cum persona priuata non licet accusare de hoc delicto: ergo a fortiori, nec capere proper illud. Sed Anton. Gomez defendit etiam procedere in delictis priuatis. At posterior est sententia Flotiani. Sunt etiam quod Anton. Gomez quodam delicta specifica, & dicere ipsum ad indicem: immo & pars offensis, & ille cuius interest, imo quilibet priuatus de populo. Hoc autem limitat Florianus de delicto p. 1. 1. 6. quod accusare potest quilibet priuatus, iuxta supra dicta c. 1. vbi de accusatione: non autem in delicto priuato, quia cum persona priuata non licet accusare de hoc delicto: ergo a fortiori, nec capere proper illud. Sed Anton. Gomez defendit etiam procedere in delictis priuatis. At posterior est sententia Flotiani. Sunt etiam

textus & Doctores, Bern. Diaz prael. crim. cap. 1. 20. Simancas lib. infinit. 17. 1. 1. Gregor. Lopez part. 7. tit. 2. 9. 1. vers. 2. luego, & in tali summaria informatione non debet reus citari, quia instruetur, ut futureret. Ita Anton. Gomez, Gregor. Lopez ibi, & docetur part. 7. tit. 2. 9. per totum.

T 3 D V B I V M

D V B I V M VII.

An licet damnatio iustitia ad mortem, si possit fugere, non illata vi custodibus, nec effringendo carcera, vel rumpendo vincula, effugere e carceribus & similiter an aliis vincitis iustitia, qui nec morte, nec corporali supplicio damnati sunt, licet fugere.

Circa primum duplex est sententia.

*C*rina tenet, non posse fugere: tum quia gravis iactura sequetur custodibus carcera, tum quia ad mortem damnati, ex consequenti ad carcerae damnati sunt, ut damnati ad carcerae nequeunt fugere: ergo. Ita tenet Panorm. cap. 1. de testib. cognit. 3. Bart. verb. fugere. et inverditi. & relegat.

*S*ecunda sententia tenet, taliter damnatum posse fugere, si abique vi illata custodibus posse. Ratio, quia iste non damnatur ad manendum in carcere, nec ad agendum aliquid ex quo mori ei subsequatur, sed tantum ad patientem lusinum mortem sibi illatam, i. si de bono coru, qui sibi mori. Item, quia licet inde sequatur damnatio custodibus, id, non imputatur reo fugienti, cum operam rei licet derit, & hoc damnum per accidentem sequatur, & haec sententia tanquam certa tenenda est; & opposita vt omnino improbalis resistentia. Ita tenet D. Thom. 2. 2. q. 6. 9. art. 4. ad 2. Caet. ibi dubitat. 1. Couar. lib. 1. var. cap. 2. num. 10. & 11. Anch. & Immol. Clemens, pastor alie, de re iudic. Driedo de lib. Christi. p. 226. Archid. cap. cium bono. 2. 3. quest. 5. Maior. 4. dist. 1. 5. quest. 2. Sotus lib. 5. de inst. quest. 6. art. 4. Simanc. lib. inst. tit. 16. n. 26. Almains tract. de supra potest. Laica. q. 3. cap. 1. D. Anton. 2. p. tit. 1. cap. 1. 9. 3. 6. Viguer. lib. inst. cap. 5. 6. 2. vers. 6. Anton. a. Butrio, quem refert, ac sequitur Syluest. verb. fugere. n. 1. Angel. & Rosella ead. 1.

*S*ecunda sententia tenet oppositum. Sit *P*plex est sententia. *P*rima tenet non posse. Ratio, quia id peccati ius est damnandi pena sanguinis ut vitam, vel membrum tueatur. Ita Armil. verb. accusation. 16. & verb. carcer. n. 3. Tabien. verb. accusatio. n. 1. o. Anton. a. Butrio, quem refert, ac sequitur Syluest. verb. fugere. n. 1. Angel. & Rosella ead. 1.

*S*ecunda sententia tenet oppositum. Sit *P*rima conclusio. *V*incitus propter crimen, ob quod damnandus est, vel iam est damnatus ad quodius supplicium corporale, vt verbeta, &c. fugere posset. Patet, quia in his tantum damnatur quis, vt patiatur. Ita Caet. 2. 2. q. 6. 9. art. 4. ad 2. dubitationem, fine. Sotus lib. 5. de inst. 9. 6. art. 4. vers. 1. ver. Driedo lib. 1. de libert. Christ. fol. 226. Naur. cap. 17. n. 10. 1. Corduba summa. q. 1. 9. 1.

*H*inc infertur, minus bene sensisse quosdam assertentes, damnatum ad mortem, vel mutilationem pro peccato occulto, non peccare si fugiat e carceribus; si vero pro peccato manifesto, peccare, non tamen tenere redire ad carcera. Ita tenet Anton. de Butrio, quem refert, ac sequitur Angel. verb. fugere. n. 1. Sed hanc limitationem reprehendunt Syluest. Rosel. Tabien. vbi supra, Naur. cap. 17. num. 10. 2.

*S*ecundum infertur, minus bene sensisse Maiorem vbi supra, dicentes, non licere capto iustitia fugere, etiam ad mortis periculum evadendum, vbi ex ea fuga custodi sequeretur praedictum aliquid, vt quod index cum puniter pro neglecta carcera custodia: sed fallitur, vt patet ex ratione posita, & ita cum reprobant Couar. vbi supra, n. 11. Sotus vbi supra, vers. at vero. Caet. vbi supra, Driedo vbi supra fol. 227. Naur. vbi supra, dicentes tales non tenevi restituere damnum inde sequutum custodi carcera, quia iure suo vitum, & sibi impetrat tuos, quod negligenter carcerae custodierit.

*T*ertiu nota, quod licet iudeo precipiat reo damnato ad mortem, ne e carceribus fugiat, potest adhuc fugere. Ratio, quia iudeo non habet potestatem praependi rei, vt mortem expectent, si fugeret, queat, sed tantum, vt mortem sibi illatam patiente sustineant. Ita Syluest. verb. fugere. num. 1.

Viguer. vbi supra, immo optimè Sot. vbi supra, vers. an vero, defendit fetri non posse leges, sed esse iustias, quae decernerent, damnatum ad mortem damnari simul ut in carcere maneat, lice fugienda compiam habeat; quia non potest quis beneficio fugiendi priuari, quando ad supplicium destinatur corporale, liceat contrarium tenet Caet. vbi supra ad 2. dubit. vbi sustinet, quod si iuri ordo haberet, vt damnatus ad mortem, censetur damnatus ad carcera, non posse sic damnatus fugere. Cum Soto tenet Castrus lib. 2. de lege penal. cap. 3. corol. 5.

*V*ltimò infertur, enim qui queritur, ut iustitia in carcera tradatur, lice fugere posse, at non posse vim inferre iustitia ministris dum ipsius capere volunt: patet, quia iustitia caput fugere potest, at non vim inferre custodibus; quia ex parte ipso bellum est iustum: ergo. Ita Syl. verb. fugere. n. 1. Angel. lib. 1. 2. Naur. cap. 2. 5. 38. Nota tamen cum Soto vbi supra, vers. quod si virginis, quod is qui custodem carceris ligaret, ut os illi, ne clamaret, obstrueret, vim faceret, non tamen si cum, dum se teneret, post se fugiens traheret.

D V B I V M VIII.

*A*n vincitus non damnatus, nec damnandus ad paenam sanguinis, vel mutilationis, sed ad aliam punitionem, aut ad debita soluenda, vel paenam pecuniariam, posset licet fugere.

D V B I V M IX.

*P*rima tenet non posse. Ratio, quia id peccati ius est damnandi pena sanguinis ut vitam, vel membrum tueatur. Ita Armil. verb. accusation. 16. & verb. carcer. n. 3. Tabien. verb. accusatio. n. 1. o. Anton. a. Butrio, quem refert, ac sequitur Syluest. verb. fugere. n. 1. Angel. & Rosella ead. 1.

*S*ecunda sententia tenet oppositum. Sit *P*rima conclusio. *V*incitus propter crimen, ob quod damnandus est, vel iam est damnatus ad quodius supplicium corporale, vt verbeta, &c. fugere posset. Patet, quia in his tantum damnatur quis, vt patiatur. Ita Caet. 2. 2. q. 6. 9. art. 4. ad 2. dubitationem, fine. Sotus lib. 5. de inst. 9. 6. art. 4. vers. 1. ver. Driedo lib. 1. de libert. Christ. fol. 226. Naur. cap. 17. n. 10. 1. Corduba summa. q. 1. 9. 1.

*S*ecunda conclusio. Etiam quando reus non est damnandus ad paenam corporalem, sed ad debita soluenda, vel est damnatus ad paenam pecuniariam, probabilius est, quod possit fugere cum animo soluendi debita cum primum pollet, & satisfaciendi fiduciis omnibus nomine damnum subsequuntur. Ratio, quia ius habet propriam libertatem consequendi, & dana creditoribus illata, vel fiduciis compescere vult, vbi primum poterit. Naur. vbi supra, num. 10. 2.

*D*icitur, secundum infertur, minus bene sensisse Maiorem vbi supra, dicentes, non licere capto iustitia fugere, etiam ad mortis periculum evadendum, vbi ex ea fuga custodi sequeretur praedictum aliquid, vt quod index cum puniter pro neglecta carcera custodia: sed fallitur, vt patet ex ratione posita, & ita cum reprobant Couar. vbi supra, n. 11. Sotus vbi supra, vers. at vero. Caet. vbi supra, Driedo vbi supra fol. 227. Naur. vbi supra, dicentes tales non tenevi restituere damnum inde sequutum custodi carcera, quia iure suo vitum, & sibi impetrat tuos, quod negligenter carcerae custodierit.

*T*ertiu nota, quod licet iudeo precipiat reo damnato ad mortem, ne e carceribus fugiat, potest adhuc fugere. Ratio, quia iudeo non habet potestatem praependi rei, vt mortem expectent, si fugeret, queat, sed tantum, vt mortem sibi illatam patiente sustineant. Ita Syluest. verb. fugere. num. 1.

Gand.

Lib. VI. Cap. IV. Dub. X.

223

Gand. quodlib. 9. art. 2. Maior. 4. dist. 1. 5. quest. 2. 2. Almainus tract. de supra potest. laica. quest. 3. cap. 1. Simanc. lib. inst. tit. 11. 6. num. 27. & 28. Additque Couar. sic effingentem fore teneri restituere damnum, quod dedit, scilicet premium vinculorum, vel carcera rupti. Item damnum quod intulit rei publice, vel priuatis ex ea effractione, cum aliis pro criminiis, aut aere alieno capti fuerint.

*S*ecunda sententia teneri licet carcera effingere, & vincula rumpere. Ratio, quia cuicunque fugere licet, licet etiam si ab impedimentis circa violentiam expedite: at violentia non dicitur inferri inanimatis, inquit nec brutis, quae nec dominium, nec ipsi proprii dicuntur habere; sicut qui auctoritate iudicis leonibus est traditus, non diceretur vim iudicii inferre, si leones interimeret, vt se tueretur. Ita tenet Sotus lib. 5. de inst. 9. 6. art. 4. vers. quod si virginis. Caet. 2. 2. quest. 6. 9. art. 4. ad 3. dub. 4. dubit. Cordub. summa. quest. 1. 99. Driedo lib. 1. de libert. Christ. fol. 226. Viguer. lib. inst. cap. 5. 8. 2. vers. 6. Armil. verb. carcer. num. 1. 6. 3. Alcozer. summa. cap. 1. 6. 3. Syluest. verb. fugere. n. 1. Rosella ead. 1.

*I*dem tenet multi iuniores docti. Et hinc est probabilior sententia. Unde ad argum entum potissimum opposita sententia, scilicet iustum damnari pena mortis, respondetur, vel leges presumere vim ilatam iustitia ministris, vel sequuntur sententiam dicentes, non licere effingere carcera, quae probabilis est.

*N*ota tamen, quod ille, qui sic egreditur, tenetur de domino dato direkte, scilicet, solvere premium vinculorum quae rupit, vel patiens, quem fodit; sicut ille, qui fugiens inimicum transi per sati aliena, licet non peccet, tenetur tamen ratione rei accepte de domino fatis illato, ita in presentiarum. Si Viguer. vbi supra, & Sotus vbi supra vers. sed arguit. De domino vero sequitur indirecte, scilicet si puniantur custodes, vel fugiant alii vinciti, & aere alieno grauari, non tenetur. Ratio, quia casu indirecta, & per accidentem non est causa culpabilis, & obnoxia restitutio, nisi quando potest, & tenetur vitare damnum; iste vero non tenetur vitare damnum alienum cum tanto damnatio suo. Ita Sotus, & multi valde docti recentiores Magistri.

D V B I V M X.

*A*n sit licitum consulere vincitis, vt fugiant, vel effingant carcera, vel vincula rumpant, & ad id opem prestat.

*I*n hac re duo sunt certa. Alterum est licere consulere vincitis ob aliquod delictum, vel auxilium praestare sine violencia aliqua, & sine ordine ad violentiam, vt fugiant, & iustitiae inquinam, qui ministri iustitiae non sunt, his enim non licet, quia ex officio incumbit ipsi iudicare, & punitionem rei. Ratio, quia quod licet alteri facere, licet etiam ipsi consulere, nisi offici munus obicit. Ita Syluest. verb. fugere. num. 1. Angel. lib. 1. Tabien. verb. accusatio. num. 1. Sotus lib. 5. de inst. quest. 6. 9. art. 4. vers. sed arguit. Caet. 2. 2. quest. 6. 9. art. 4. ad 3. dubitationem. Driedo lib. 1. de libert. Christ. fol. 226. Armil. verb. carcer. num. 1. Couar. lib. 1. varior. cap. 1. num. 14. Naur. cap. 2. 5. num. 38. & cap. 17. n. 10. 3. Corduba summa. quest. 1. 99.

*N*ota tamen, quod licet hoc se sit licitum: at propter aliquam circumstantiam, potest esse illicitum, scilicet, si inde sequatur scandalum alii, vel quod vincitus manebit in peccatis, & non corrigeretur, vel quia alii audacie sument ad similia delicta perpetranda. Ita nonnulli docti recentiores, & colligunt ex Naur. d. n. 103. vbi dicens licere auxilium praestare ad fugientium, limitat, si spes rei summa abique pena vita corporali corrigitur. Quare ad hoc quod tale opus, vel consilium ab omni peccato executetur, debent cessare similia inconvenientia, & debet fieri aliquo bono fine, scilicet compassionis, vel charitatis, vel alterius virtutis. Ita Syluest. Angel. Tabien.

*A*lterum est non licere aliis carcera perso rate, vel vincula rumpere. Patet, quia si dominum priuatis non licet alicui perforare: ergo a fortiori nec domum publicam, scilicet, carcera. Item, quia hoc ius, est peculiare ipsius rei. Ita Caet. Sotus, Driedus, Naur. vbi supra.

*A*t difficultas est, an licet iis, qui ministri iustitiae non sunt, ministrare talibus vincitis limam, malleum, & alia instrumenta, quibus ipsi vinciti possint rumpere vincula, vel carcera? Duplex est sententia.

*P*rima teneri, id non licere. Ratio, quia sternere, & parare viam ad fugam est ius peculiare ipsius vinciti. Præterea rumpere est alii illicitum ergo ad id cooperari ministrando instrumenta. Ita Sotus vbi supra, & Naur. cap. 2. 5. num. 38. putat hanc in rigore veriore.

*S*ecunda sententia tenet id licere. Ratio, quia si non est rumpere, quod est alii illicitum, sed est dare media ad faciendum rem licitam, & illi, cui est licita. Ita Caet. & Armil. vbi supra, & aperte instrumenta. Unde Driedus vbi supra, & tenet multi iuniores Magistri, quorum aliqui dicunt, quod tenentur restituere damnum, quando reus non restituit. Quare hinc sententia est amplectenda.

*S*ed quid dicendum de vincitis non propter alii quod delictum.

*S*ed conclusio. Quando vincitus est obligatus ad debita soluenda, propter quae soluenda denatur in carcere, si ex fuga sequatur, quod talia debita non solueretur, tunc non licet dare illi consilium, vel auxilium, vt fugiat: & qui fugi cauila est, retinetur creditoris refarcire damnum. Ratio, quia creditor habet ius recuperandi bona sua hac via, & sic, qui cum impedit, violat iustitiam communiam, factaque illi iniuriam. Item, quia si quis propter metum, & coactionem iuste illatam vellet restituere, & alius docet ipsum modum, quo excusatetur a debita restitutio, tenetur ipse restituere: ergo sumiliter consilens fugam, propter quam vincitus exemplatur a debita restitutio, tenetur restituere. Quando vero non excusatetur a restitutio propter fugam, quia non habet unde solvatur, nec alium, qui pro ipso soluat, vel quia extra carcera etiam soluet, non est peccatum iudicare ad fuggam. Ita Naur. cap. 17. num. 103. Idem Platea, quem refert, ac sequitur Angel. restitutio 1. verb. fugere. Perez lib. 8. ordinam. it. 1. fol. 345. vers. fuger. Idem quidam recentiores Magistri, qui in suis scriptis notant, idem esse dicendum de aliis obligationibus, ad quas ex iustitia tenetur vincitus. Ut si teneatur ad seruitutem alii domino, vel fidei consilio, ad servandos eos indemnes, si ex fuga sequatur iniuria, & lesio contra has per-

T 4

fonat

sonatunc videtur non esse licetum consulere fūgam, nisi alia via prouideatur, quomodo illis fūtisfar.

D V B I V M X I .

An religiosis liceat fugere à carcēbus suorum Prelatorum.

Sit conclusio. Religiosi, qui iuste capti sunt, & in carcere, vel custodia suorum Prelatorum detentū, fugere non possunt, nec à talibus locis sibi p̄fūxīs exire. Ratio, quia per religionis vota priuārunt se naturali libertate, quam habebant fūgiendi, & se obligarunt in cætris ad voluntatem suorum Prelatorum manere. Ita Armilla verbo accusatio, num. 19. Caet. 2. quest. 96. art. 4. ad 2. dubitatis. Salzedo præc. crimin. cap. 1. 37. lit. B. Nauar. cap. statutus, num. 3. limitane Nauar. & Salzedo, cūm liecē pena carceris iusta sit, at modus exequendi est valde iniustus, & à charitate Christiana valde alienus, & ibi proponunt exempla.

D V B I V M X I I .

An damnati ad carcērem perpetuum, vel temporalem fugere possint.

Aliqui dixerunt posse, quia ea pena iniusta est. Ita Angel. in eo, de custodia reorum, Paris a Puteo de syndicis, cap. qualiter autem, fol. 2. Nihi lominus tenendum est talem non posse fugeres, quia uniusquisque tenetur sententia iusta patere, & quando illa sententia non requirit alterius exequionem, per se, & sine exequione, & coac hōne alterius tenetur obediēre. Quare cūm pena carceris, siue & pena exilio, alterius exequionem non potest, tenetur per se obediēre, & sic fugere non potest. Ita Couar. lib. 1. var. cap. 2. num. 14. Driedus lib. 1. de libert. Christi. cap. 1. 5. fol. 2. 7. Salzedo præc. crimin. cap. 1. 37. lit. E. Nauar. cap. statutus, num. 3. Armilla, verb. accusatio, num. 16. Sotus lib. 5. de iust. quest. 6. art. 4. vers. superit. art. m. & vers. an vero. Caet. 2. 2. quest. 6. art. 4. ad 2. dubitatis. Valq. 1. 2. quest. 96. art. 5. diff. 174. cap. 1. num. 10. Manuel de ordin. iudiciorum, cap. 14. num. 3. Sairus 2. tom. c. suam lib. 12. cap. 18. num. 8. & ratio opposite sententia fallum allumit quia tam secundum ius canonicum, quam ciuitate liceat ad carcēres damnare. Ita Couar. vbi supra, & Syluest. heresis 2. 8. 9.

Nota est fatus probable, quod quando carcēr est perpetuum, & strictus, non qualem habent, condemnati à sancto Inquisitionis officio ad carcērem perpetuum, ita ut per totam ciuitatem deambulare possint, possunt fugere, quia est dura servitus, siue iust. a dub. 1. 8. dicat de damnatis ad tristēs, ut seruus potest fugere. Ita multi docti iuniores Magistri, & Nauar. & Salzedo vbi supra, dicunt clericum damnatum ad seruendum perpetuū hospitali, non posse fugere, nisi remittatur sibi hac pena ab ordinario.

D V B I V M X I I I .

An resu damnatus ad mortem, qui potest à carcēbus fugere, tenetur ad id, vel possit in carcēbus manere.

Quoad iuste damnatum duplex est sententia. Prima dicit peccare ni fugiat data sibi op-

portunitate, nisi tam graue scandalum, vel alia tam graue necessitas offerretur, vt pro illa vitanda tenetur, vel faltem licet poterit homo mortem subire. Ratio, quia quisque homo tenetur propriam conferuare vitam, nec illam licet potest, periculū exponere, nisi ex grauissima causa. Ita Castrus lib. 2. de lege penal, cap. 3. coroll. 3. & quantum ad id, quod talis peccet, nisi fugiat, tenet Victoria relect. de homicid. num. 2. 9. & fuit D. Thom. 2. 1. quest. 6. 9. art. 4. ad 2. vbi equipar hæc, damnatum ad mortem non fugere, cum possit: & damnatum vt fame pereat, non sumere cibos sibi oblatos, sed hoc reputat illicitum: ergo & illud.

Secunda sententia, & vt certa tenenda est, damnatum iuste ad mortem, non teneri fugere, licet possit, sed posse ex bono fine in carcere manere, licetice vi pro delicto suo iusta det penas, & reipublice satisfiat. Ratio, quia iste actus, scilicet non fugere, directe, & ex sua natura non tendit ad mortem, nec ex eis malus, alia nunquam licet, etiam martyribus: ergo si bono fine fiat, bonus est. Ita tenent Tabien. verbo accusatio, num. 2. Angel. ibi, num. 1. Tabien. verbo accusatio, num. 10. Simancas lib. iustit. tit. 1. 8. num. 30. Caet. 2. 2. q. 6. 9. art. 4. ad 1. dubit. Maior. 4. diff. 1. quest. 2. 2. Couar. lib. 1. variar. cap. 2. num. 8. & num. 10. coroll. 6. Sotus lib. 5. de iust. quest. 6. art. 4. vers. in vero ratio, & vers. in eadem sententia, vbi etiam addit fecerit sum hominem posse expectare Prætorum venientem ad se capiendum. Nec D. Thom. contrarium sentit, nam (vt optimè dicit Couar. d. num. 1. c. coroll. 8.) non æquiparat D. Thom. illa quod omnia, sed tantum quod hoc, quod sicut damnatus vt fame pereat, non est damnatus vt cibum non sumat, sed illum sibi oblatum sumere potest; ita damnatus ad mortem, non est damnatus vt faciat aliquid ex quo mori sequatur, & ita potest ē carcēre fugere.

De iniusto vero damnato ad mortem Couar. 3 lib. 1. var. cap. 2. num. 7. & Maior. 4. diff. 1. 5. q. 2. 2. dicunt teneri fugere si possit. Ratio, quia tenerit vitam suam conferuare, quia iniuste priuari vult. At Sotus vbi supra, vers. igitur ut ad ipsam, sub dubio dicit se necire, an possit manere in carcere ex causa iusta, scilicet, vt specimen patientie exemplo Christi præberet, quando vita eius non efficiat recipiendam valde necessaria.

Ita tamen conclusio. Iniuste damnatus ad mortem, si cauila aliquam habeat rationi conionam, vt exercendae alicuius virtutis, scilicet charitatis, vel professionis hæci, aut exempli fortitudinis, vel patientiae, dummodo finis bonus sit notabilis utilitatis, & probabilitate estimetur futurus, tunc licet potest in carcere manere, & patienter mortem expectare. Ita quidam docti Magistri, & in hanc propendit Sotus vbi supra, nec videtur esse contrarius nobis Couar. nam eodem cap. 2. num. 10. coroll. 7. docens forte esse peccatum mortale iniuste damnatum non fugere, limitat quando ex nulla cauila iusta maneret in carcere. Et probatur, quia istud opus non est de se illicitum etiæ in damnatione iniuste: vt patet in Christo, & martyribus; ergo si bono fine fiat, est licitum. Item, quia cauila indirecta non imputatur ad culpam, nisi cum quis potest, & tenerit vitare; fed homo non semper tenetur vitare mortem iniustam, quia licet vitam exponere pro quacumque virtute, & etiam

pro

pro amicis, vt docet Sotus lib. 5. de iust. quest. 1. art. 6. ergo.

D V B I V M X I V .

An reo damnato ad mortem famis, licet abstinere à cibo.

In hac re aliqua sunt certa. Primum est licere omnibus, nisi specialiter prohibiti sunt, vt sunt ministri iustitia, portare cibos tali damnato, vt fame pereat, non tangat ad id teneri. Ratio, quia illi talis non est simpliciter in extremis necessitate; sed est constitutus in illa secundum ordinem iuris, quo priuatus est iure, quod habebat, vt sibi subveniretur. Ita D. Thom. 2. 2. quest. 3. art. 1. a. 2. Caet. 2. 1. quest. 6. 9. art. 4. ad 8. dubit. Sotus lib. 5. de iust. quest. 6. art. 4. vers. in eadem sententia. Driedus lib. 1. de libert. Christi. fol. 2. 7. Armill. verbo accusatio, num. 21. verbo carcer, num. 4.

Secundum est certum, licere tali damnato cibos sibi oblatos est. Ratio, quia damnatus non est, vt fame se confundat: hoc enim non potest quis iuste damnari, sed vt subtracta sint sibi alimenta per iustitiam ministris. Ita D. Thom. 2. 2. q. 6. 9. art. 4. ad 2. & ita tenent Caet. Armill. Driedus vbi supra, Castrus lib. 2. de lege penal, cap. 3. coroll. 3. Couar. lib. 1. variar. cap. 2. num. 10. in principio, Angel. verbo fugere, n. 1. Tabien. verbo accusatio n. 10. D. Anton. 2. par. sui 2. cap. 19. §. 2. Viguer. lib. iustit. cap. 5. §. 2. vers. 6.

3 At dubium est, an sic damnatus teneat cibos sibi oblatos sumere, vel possit ex iusta causa, cilicet, vt mortem, quam iuste meretur, patiatur abstinere à cibis, & permittere se mori. Duplex est sententia.

4 Prima dicit teneri edere. Ratio, quia abstinere omnino à cibis, est actus omnino, & directe ad mortem tendens; ergo nulla ratione potest esse licitus. Ita videtur aperte sentire D. Thom. 2. 2. quest. 6. 9. art. 4. ad 2. & ita tenent Caet. Armill. Couar. Driedus, Castrus vbi supra. Victoria relect. de homicid. num. 2. 8. Nauar. cap. statutus, 19. quest. 3. num. 6. 3.

5 Secunda sententia dicit, non teneri edere. Ratio, quia hoc non est directe se occidere, sed indirecte, & reductiæ: ut causa indirecta non est culpabilis, nisi quando potest, & tenerit vitare; iuste autem damnatus ad mortem non tenetur illam vitare, vt dixit dux, precepit, ergo. Ita Tabien. Angel. vbi supra. Maior. 4. diff. 1. 5. quest. 2. 2. & hoc, ut probabile, sequitur Sotus vbi supra, & in vers. igitur, ut ad ipsam, & exponit S. Thomam, qui oppositum videtur docere. Item, ut probabile lequantur quidam iuniores docti Magistri. Et hæc sententia tenenda est.

D V B I V M X V .

An licitum sit reo obediēre ministris iustitiae, ascendendo locum supplicij, & alia similia faciendo.

Prima conclusio. Si illa, que iudex, vel minister eius præcipit, vel petit a reo, sive directe cooperari ad mortem cuiusdam damnati, vt quod se iugulet, mergat in flumine, venenum bibat, se muriat, non est licitum reo obedire. Ratio, quia præceptum est de re in se illicita, & iniulta,

Ita Caet. 2. 2. quest. 6. 9. art. 4. ad 7. dub. Castrus lib. 2. de lege penal, cap. 3. coroll. 3. Sotus lib. 5. de iust. quest. 6. art. 4. sub finem. Driedus lib. 1. de libert. Christi. fol. 2. 7. Quod non licet se iugulare, quia potest fieri per alium, bene tamen venenum lumere, tenet Victoria relect. de homicid. num. 2. 8. Cordub. lib. 1. quest. 9. 36. ad 3. & illi valde probabile.

Secunda conclusio. Si aliqua non periculosa iubentur, vt quod reu se verberaret citra mortis periculum, est licitum, & tenetur exequi, vt contingit in religiōibus. Castrus lib. 1. Idem Nauar. cap. statutus, 1. 9. q. 3. n. 6. 3. & ponit exemplum, vt ieiunare, orare, abstinere ab aliquo genere cibi, vel potus. Idem Sotus lib. 1. de iust. quest. 6. art. 6. conclus. 1. quando supplicium esset ex illis, que homines ipsi solent sumere, religionis, aut penitentia gratia. Item tenetur quis damnatus exequi in se penas, quas earum natura dicitur, vt implemet exequatur, vt regnatio, exilium, habitatio in certo loco. Sic Driedus de libert. Christi. fol. 2. 6. Couar. 4. decr. 2. p. cap. 6. §. 8. n. 10. Capua lib. 2. decr. cap. 1. n. 30.

Vltima conclusio. Si illa, qua reo præcipiuntur, sunt indirecte solam, & per accidentes ordinata ad mortem, vt sunt furcam alcendere, collum parare, linguan extrahere abscondendam, & similia, licetum est obediēre, quia haec non directe tendunt ad mortem. Sotus lib. 1. Couar. lib. 1. var. c. 2. n. 10. coroll. 1. 5. Victoria d. n. 30. in d. tenetur, vt bene Metina 1. 2. q. 9. 6. art. 4. fol. 8. 8. 3.

D V B I V M X VI .

An vinclis, qui promisit, vel iuravit se redirentur ad carcērem, teneatur redire.

Aliqua sunt certa. Primum est, quod si iuste captus, dimittatur iuramento, vel fide præstata de redendo, tenetur redire, quamvis verisimiliter sciat mortis periculū se exponere, quia morte damnabitur. Ratio, quia promisit, vel iuravit rem licetam nulli iniuriosam: ergo obligari promisit, vel iuramentum. Ita tenent Driedus lib. 1. de libert. Christi. fol. 2. 2. Card. Anchar. Ioann. Andre. Panormit. Bart. Albericus. Hippolytus. Afferius. Curtius. Prepositus, quos referunt & sequitur Couar. lib. 1. var. cap. 2. num. 8. vers. ceterum. Maior. 4. diff. 1. 5. quest. 2. 2. Idem Couar. ibi n. 10. coroll. 1. o. glossa Clement. florid. de sententia & re iudic. vers. per violentiam. Nauar. summa Hisp. & Lat. cap. 12. num. 18. Angel. iuramentum 5. num. 37. & verbo carcer, n. 4. Armilla. verbo accusatio, num. 10. & verbo iuramentum, num. 1. 5. Sylvest. verbo accusatio, quest. 6. & iuramentum, 4. quest. 26. Tabien. verbo accusatio, num. 10. & verbo carcer, num. 2. Ludovicus Lopez lib. 1. instruēt. cap. 4. 2.

Secundum certum est, quod si promisit redire, absque iuramento tamen, & carcer sit iniustus, non tenetur. Ratio, quia promisit, vt si obligatoris debet esse libera. Item, quia qui promisit latroni absque iuramento daturum se natos, ne ipsum occidat, non tenetur, & hoc à sortiori docent autores statim citandi, dicentes non tenetur redire, licet iuramenti se redditum.

At dubium est, an quando carcēr est iniustus, & quis iuravit se redirentur, an teneat redire si timeret morte iniusta damnandum. Duplex est sententia.

Prima

Prima dicit non teneri redire. Ratio, quia materia iuramenti non est res licita, sed temeraria. Item, quia iuramentum promisitorum non obligat cum mortis periculo, quando decit iusta causa, qualis hic esse non videtur. Ita glossa, Nauar. Tabien, ubi supra, Angel. verb. carcer, n. 4. Armil. verb. accusatio, num. 20. Sylvest. verb. accusatio, q. ultima. Bald. Panorm. Ioan. Andr. Hippol. Curtius. Anchæ. & omnes d. Clement. Pastorali, ubi refert, & sequitur Couar. ubi supra, num. 7. Maior. 4. disq. 15. quæst. 22, inquit addit Couar. hunc grauitate peccare, & redire, Sylva nuptialis, Ripa, quos refert, & sequitur Guttier. de iuram. 1. p. cap. 57. num. 26. & dicit peccare redendo, Duenas regal. 39. 3. limit. 4.

Secunda sententia dicit, huic teneri redire. Ratio, quia licet iuravit, & non temeraria, & rem licitam iuravit: licitum est enim paci mortem. Item, quia eadem est ratio de eo, qui latroni mille aureos promisit iuramento, ne occidetur, de quo omnes communiter fatentur teneri. Item, quia redire ad carcensem iniuriosum, est actio non ex se mala, sed indifferens; alias nulla ex ea faera etiam martyribus licet, & cum accedat causa iustissima, scilicet religio iuramenti, reditur bona ergo iuramentum de illa obligat. Ita Roman. 1. si-
pulationes non deciduntur, num. 7. 8. ff. de verbis obligatis. Caier. infra, quæst. 89. art. 7. vers. in eadem respon-
sione ad 4. in fine, Mercado lib. 6. de contract. cap.
16. §. sexta ei, Sotus lib. 8. de inf. quæst. 1. art. 7. ad 3.
columna 20. Atril. mutans sententiam, verbo iura-
mentum, num. 3. & Angel. iuramentum, 5. num. 35. & Sylvest. iuramentum, 4. quæst. 26. mutarunt etiam sententiam; ibi enim dicunt, quod si talis habuit animum iurandi, & se obligandi, iuramentum obligat. Idem tenent multi docti iuniores Magi-
strorum. Quare licet prior sententia sit probabilis: at hoc est probabilior. Poret tamen, qui sic iuravit, petere relaxationem iuramenti ab Episcopo: vt in eo, qui iuravit latroni se datumnum nummos, sa-
tentur Doctores, vt dicatur in materia de iuramento. Sed de hac re latissime dixi lib. 3. fam. cap. 11. a
num. 27. & quæst. 37.

D V B I V M X V I I .

An condemnatus iniuste possit iudicii, & mi-
nistris iustitia resistere? & quid de inno-
cente, damnato tamen iuxta allegata & pro-
bata.

I. Sit prima conclusio. Iniuste damnatus potest scilicet iudicii, & iustitia ministris, nisi gra-
uissimum inde orietur scandalum. Ratio, quia bellum ex parte sua iugissimum est, siquidem ab iniusto iniuste se tueret. Ita D. Thom. 2. 2. q. 6. 9.
art. 4. Sotus lib. 5. de inf. q. 6. art. 4. pando post principi-
pium. Couar. lib. 1. var. cap. 1. n. 1. Sylvest. verb. ac-
cusatio, quæst. 6. Tabien, ibi, num. 10. Aramil. lib. 3. &
D. Anton. 2. p. 1. art. 1. cap. 19. §. 6. Vignet. lib. infit.
cap. 5. §. 2. ver. 6.

2. Nota hic aliquos asserere talem iniuste damnatum ad mortem, qui aliter evadere non potest, ini-
quam penam, licet posse, vt se tuerat, custodes carceris occidere. Ita Lucas à Penna, Paris à Puteo, & Hippolytus, quos refert Couar. d. mun. 1. 3. qui dicit hanc sententiam dubium esse, & forsan esse veram, vbi index tyrannice ex certa scientia iungentem damnaret.

D V B I V M

Secunda conclusio. Innocens, qui tamen iuxta 3
probata damnaretur, non posset licere iudicem, vel
cunctos interficer, vt se tueretur. Ratio, quia iu-
dex licet potest talem reum punire, & impugnare
ipsum, sed bellum nequit esse ex utraque parte iu-
stum; ergo ipse innocens sic iuste damnatus non
potest le ipsum defendere. Quod si dicat bellum
ex parte iudicis non esse licitum ex natura rei, sed
ex falla presumptione, & ita ex parte alterius, erit
reversus iustum. Contraria iudex licet possit decipi in
presumptione, quod fecerit delictum, non tamen
decipitur in hoc quod ipsum iuste damnatus non
licet, & certò conatur innocentia: at iuste damna-
ret secundum probata. Item, quia ex tali defensio-
ne magnum orietur scandalum, ergo non licet. Ita
Couar. & Sotus ubi supra, inquit addit Sotus talem
non posse se defendere infligendo vulnera mini-
stris iustitia: posse tamen circa grata scandalum, &
circa persecutionem se defendere includendo se in
locum munitum, & forte armatis territando mini-
stris iustitia, & dum capitur committendo se eripere,
etiam pellendo ministros. Si nonnulli docti iunio-
res, qui dicunt, non posse quando sit nocens, sic te-
stite.

D V B I V M X V I I I .

An damnatis ad triremes liceat fugere.

Videatur non posse, quia unusquisque teneat
iusta sententia patet, & hoc est sententia
iusta: ergo. Item, quia damnatus ad carcera non
potest fugere, ut supra dixi: ergo, nee damnatus ad
triremes, quia haec sunt velut carcer quidam. His ra-
tionibus duces tenuit hanc sententiam quidam
doctus Magister, dixit tamen, quod licet oppotuum
consuli non posse: at eum, qui vel iam fugit, vel
animis contingit se fugitum, credens bona fide,
id sibi licere, posse absoluiri, & quod nequeat fugi-
re, videatur supplicare Nauar. lib. 3. de ref. cap. 1. in
nova editione in 3. p. subl. 4. n. 18. art. 1. n. 18. 2. in
solutione ad 2. Idem tenent Nauar. cap. 4. de regul.
n. 6. 4. coroll. 2. vñq. 1. 2. q. 9. 6. art. 5. disq. 17. 4. cap. 1. n. 7.
limitat n. 1. 0. vt non tenetur redire, si iam abie-
rit extr. Regnum Principis ferentis sententiam.
Quod nequeat fugere, tenet Sayrus thes. casum
tom. 2. lib. 1. cap. 1. 8. n. 8. Valent. 2. 2. disq. 5. q. 1.
punct. 4. col. 4. n. 4.

Contra tamen sententia, quod scilicet possit
fugere, videatur ex eo probari, quod cum in tri-
remibus maneat sit res durissima, & pena corporalis
valde gravis, non videtur quis damnari, vt ibi ma-
neat, sed ut patienter ferat penam sibi illataam, sicut
dum quis damnatus est ad verbera, vel mortemer-
go sicut non obstante sententia potest hic licet
fugere, ita & ille. Pro hac sententia facit Sotus lib. 5.
art. 4. Sotus lib. 5. de inf. q. 6. art. 4. pando post principi-
pium. Couar. lib. 1. var. cap. 1. n. 1. Sylvest. verb. ac-
cusatio, quæst. 6. Tabien, ibi, num. 10. Aramil. lib. 3. &
D. Anton. 2. p. 1. art. 1. cap. 19. §. 6. Vignet. lib. infit.
cap. 5. §. 2. ver. 6.

D V B I V M

D V B I V M X I X .

An damnati ad exilium, qui bona anni parte
latent intra locum, a quo exilarunt,
peccent mortaliter.

Ratio dubitandi, quia de damnato ad carcera,
& ad exilium ferè omnes tenent (vt supra di-
xi) teneri patere sententia. Respondet tamen
attendandam esse gravitatem delicti, & ob quod
exilarunt, & pena imposita, si exilium non admis-
patur: si enim haec gravis sint, peccabit mortaliter,
si bona anni parte lateat intira muros, a quibus
exilarunt; secus si per paruum temporis ipsa-
tum. Exclarabitur etiam a mortali si lateat gra-
ui coactus necessitate, vt quia se, vel suum famili-
lam alter sustentare nequit: tunc enim ius natu-
re concedit illi habeat facultatem. Similiter non
peccabit mortaliter, quando delictum est leuis,
& pena imposita, si non impleret, eius leuis.
Ratio horum omnium, quia sententia illa tantum
viii precepti humani rigorosi habet: vt hoc au-
tem obliget ad mortale, hæc omnia attendant.
Si nonnulli recentiores Magistri.

C A P V T V .

De testibus.

S Y M M A R I V M .

D V B I . In quibus casibus teneatur homo ad testimo-
nium ferendum.

2. An omnibus casibus dicti sit peccatum mortale
non se offerre ad testificandum.
3. An posse qui se abscondere, vel fingere inhabili-
tatem, vel inimicitiam, vt sic excusat a testi-
monio ferendum? & a sic se abscondens, vel sin-
gens teneatur refutare.
4. An quod iudicium de indiciis, quod debent esse pro-
batum ad hoc vt testis teneatur fati veritatem,
idem si dicendum est infamia, quod scilicet de-
bet esse probatum ad hoc, vt testis veritatem fati-
ter teneatur, sine per accusationem, sive per in-
quistitionem procedatur, vel satis sit esse infamia,
licet non probatum.
5. An quod dictum est testis non teneri ad reuelan-
dum criminis, nisi sit infamia, vel indicio pro-
batum in iudicio, vel testis semiplenè probatum de-
posuerit in iudicio, sive etiam verum in criminibus
exceptis, vt in gravissimis, sive in morte
Principis, & in his, qui sunt contra bonum
commune, quando damnum non pendat in fu-
turorum.
6. An Religiosi, & sacerdotes teneantur ferre testi-
monium.
7. An testis vocatus ab aliquo, vt testimonium red-
dat, teneatur etiam manifestare, que pro adver-
sario faciunt.
8. An testis interrogatus de delicto alterius, quod si
explicet manifestatur turpitudine ipsius testis oc-
culorum, quia fuit complexus in eodem delicto ne-
reatur inter manifestare.
9. An ad indicium sufficiat duorum, vel trium testi-
moniorum.
10. An aliquando unus testis sufficiat ad probatio-
nem.
11. An in aliquibus casibus non sufficiant duo testes.

12. An testes singulares in aliquibus casibus sit fin ve-
facient probationem.

13. An si testes discordent secum, vel cum aliis, si va-
lidum corrum testimonium.

14. Qui non legitimi testes, & quas conditiones ha-
bere debant.

15. An esse socium criminis sit circumstantia, ob quam
testis sit illegitimus.

16. An testes inhabiles videant aliquid in iudicio.

17. An quanto persona sunt privilegiatae videant ca-
rum testimonium.

18. An aliquis in causa propriis, vel sibi & alteri com-
muni posse esse testis.

19. Que solemnitas necessaria requiratur in recipiendo
testimonium.

20. An pars aduersa posse ad sui defensionem detegere
occulto testimonium affectu.

21. Ad quid teneatur testis qui falsum depositus.

D V B I V M I .

In quibus casibus teneatur homo ad testimo-
nium ferendum.

D THOMAS 2. 2. quæst. 70. art. 1. i
vbi de hac re agit, quinque conclu-
siones statuit.

Prima est. Vbi testis interrogatur
auctoritate iudicis, & secundum or-
dinem iuris, scilicet de his, de quibus præcepit in-
famia, tunc teneatur testimonium ferre. Ratio, quia
præceptum est iustum: ergo subditus teneat
obire.

Secunda conclusio. Quando index exigit testi-
monium, non secundum iuris ordinem, scilicet
de his, de quibus infamia non præcepit, non te-
netur testis ferre testimonium, quia præceptum est
iniustum.

Tertia conclusio. Quando iudex non exigit testi-
monium à subdito, si testimonium sit necessaria
ad liberandum proximum ab iniusto lese, idem
sit dicendum est infamia, quod scilicet de-
bet esse probatum ad hoc, vt testis veritatem fati
ter teneatur, sine per accusationem, sive per in-
quistitionem procedatur, vel satis sit esse infamia,
licet non probatum.

Quarta conclusio. Quando index non requirit,
nec est necessarium ad liberandum proximum ab
iniusto danno, sed ad alieuius condemnationem,
tunc non tenetur quia testificari, & licet ex hoc
periculum imminent acusatori, sibi imputet, qui
delictum acquisiuit, quod probare non poterat.

Vtima conclusio, in solut. ad 2. Si ea, quae quis
scit, non habet sigillo secreti, non tenetur etiam ad
præceptum superioris testificari de his, nisi in
damnum commune, vel alieuius priuati essent.

Difficultas tamen est, an ultra causus ex D. Thom.
relatos detinatur, in quo quis teneatur ad tes-
tificandum. Ratio dubitandi, quia D. Thom. art.
quod quamvis acusatori deficit in probatione,
& ob id imminent ipsi periculum poena, vel in-
famia, testis non requisitus à iudice non tenetur
sive offerre; quod videtur effalsum, quia potest
esse causus, in quo acusatori ex obligatione ac-
quisiuit ergo tunc humiliiter testis teneatur testificari.

Dico tamen primò. Ceterum est quod solum te-
netur testis offerte ad testificandum non requi-
sus in causis a D. Thoma signatis, scilicet, quando
testimonium est necessarium ad liberandum
aliquem